

UNIwersytet JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

E-ksplozja e-dukacji, czyli o szkoleniach z korzystania z zasobów elektronicznych

---

Barbara Bułat

Sekcja Informacji Naukowej

Oddział Udostępniania Zbiorów i Informacji Naukowej, Biblioteka Jagiellońska

***E-eksplozja: narzędzia – metody – użytkownicy,
Kraków 27 marca 2014***

Skąd się wzięły w Bibliotece Jagiellońskiej (BJ) szkolenia z korzystania z zasobów elektronicznych? - Kilka dat z historii tych zasobów w BJ

25 IV – 15 V 1991 – pierwsze bazy danych pojawiają się w BJ – na dyskach CD-ROM:

- przedstawiciel firmy Stratus szkoli bibliotekarzy BJ w korzystaniu z CD-ROMów
- bibliotekarzy BJ przeprowadzają 28 pokazów korzystania z baz danych (czytnik oraz 37 dysków z bazami są w BJ tylko na okres pokazów)

V 1992 – BJ kupuje **pierwszą bazę danych CD-ROM** „Humanities Index” oraz czytnik

V 1994 – BJ kupuje kolejny CD-ROM z bazą – „Arts and Humanities Citation Index”

VI 1994 – w BJ jest już 8 baz danych (2 z kupna, pozostałe z darów)

I 1995 – udostępnienie w BJ i kilku bibliotekach instytutowych **pierwszej bazy online** SWETS-SCAN, m.in. dającą możliwość wyszukiwania wg autorów, tytułów, słów kluczowych z tytułów artykułów z 14 tys. czasopism naukowych

V 1995 – w BJ pojawia się **pierwsza polska bibliograficzna baza danych** na dysku CD-ROM „Przewodnik Bibliograficzny 1986-1994”

I 2000 – UJ prenumeruje 3 nowe bazy danych online: „Science Citation Index Expanded”, „Springer Link”, „Inspec”, potem „Ovid Biomedical Collection”, „Medline”

Skąd się wzięły w BJ szkolenia z korzystania z zasobów elektronicznych? (cd.) - Kilka dat z historii tych zasobów w BJ (cd.)

W Internecie jest coraz więcej polskich baz danych i informatorów → **V 2000** na stronie internetowej BJ pojawia się „Przewodnik po polskich bibliografiach w Internecie” (potem: „**Polskie bibliografie i informatory w Internecie**”)

X 2002 – działalność rozpoczyna Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa, **pierwsza polska biblioteka cyfrowa**

XII 2004 – spis „Polskie bibliografie i informatory w Internecie” oferuje ok. 260 linków

I 2006 – BJ rezygnuje z prenumeraty baz na dyskach CD-ROM

V 2007 – UJ umożliwia swoim pracownikom i studentom korzystanie z baz danych także z komputerów spoza sieci UJ (**extranet**)

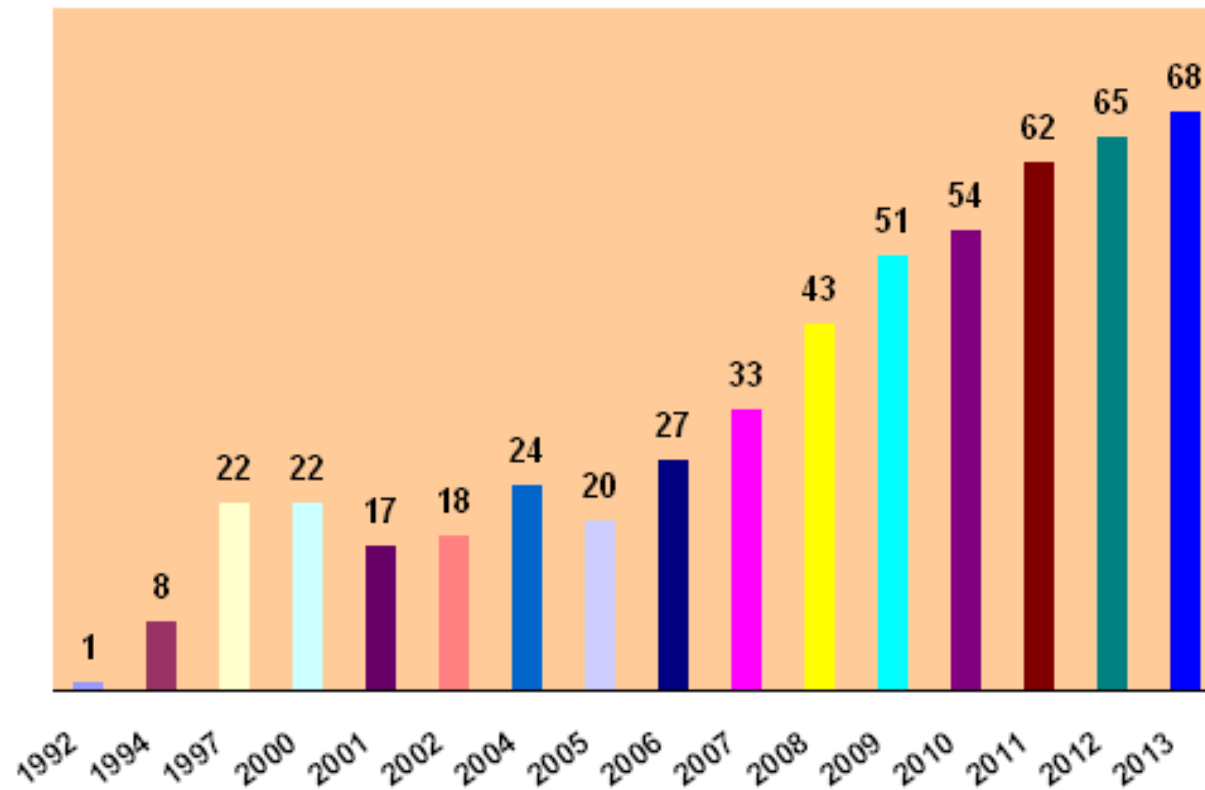
VII 2010 – pojawia się **Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa**

II 2012 - spis „Polskie bibliografie i informatory w Internecie” oferuje ok. 354 linków

XII 2013 – w UJ (BJ) dostępnych jest 68 baz danych

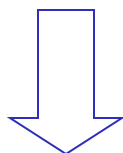
Skąd się wzięły w BJ szkolenia z korzystania z zasobów elektronicznych? (cd.) – Liczba baz danych w BJ

Skąd się wzięły w BJ szkolenia z korzystania z zasobów elektronicznych? (cd.)

coraz więcej polskich baz danych
coraz więcej zagranicznych baz danych
coraz więcej bibliotek cyfrowych

} coraz więcej zasobów elektronicznych

włączenie szkoleń z korzystania z zasobów elektronicznych do oferty szkoleniowej BJ

Skąd się wzięły w BJ szkolenia z korzystania z zasobów elektronicznych? (cd.) – Cztery ważne daty w historii szkoleń

VII 1996 – pierwsze zamówione dla grupy studentów szkolenie z korzystania m.in. z elektronicznych baz danych (dla studentów WSP w Krakowie, obecnie Uniwersytet Pedagogiczny)

X 1996 – pierwsze zamówione dla grupy studentów z UJ szkolenie z korzystania z elektronicznych baz danych (dla studentów filozofii UJ, dotyczyło zagranicznych baz danych)

III 2005 – pierwsze wykłady cyklu ***Ars Quaerendi: wyszukiwanie informacji – narzędzia i strategie*** - cykl kilku wykładów, powtarzany co miesiąc od X do V, w ustalony dzień tygodnia, w ustalonych wcześniej terminach

X 2011 – ogłoszenie na stronie internetowej BJ projektu ***Ars Quaerendi Plus*** i pierwsze wykłady

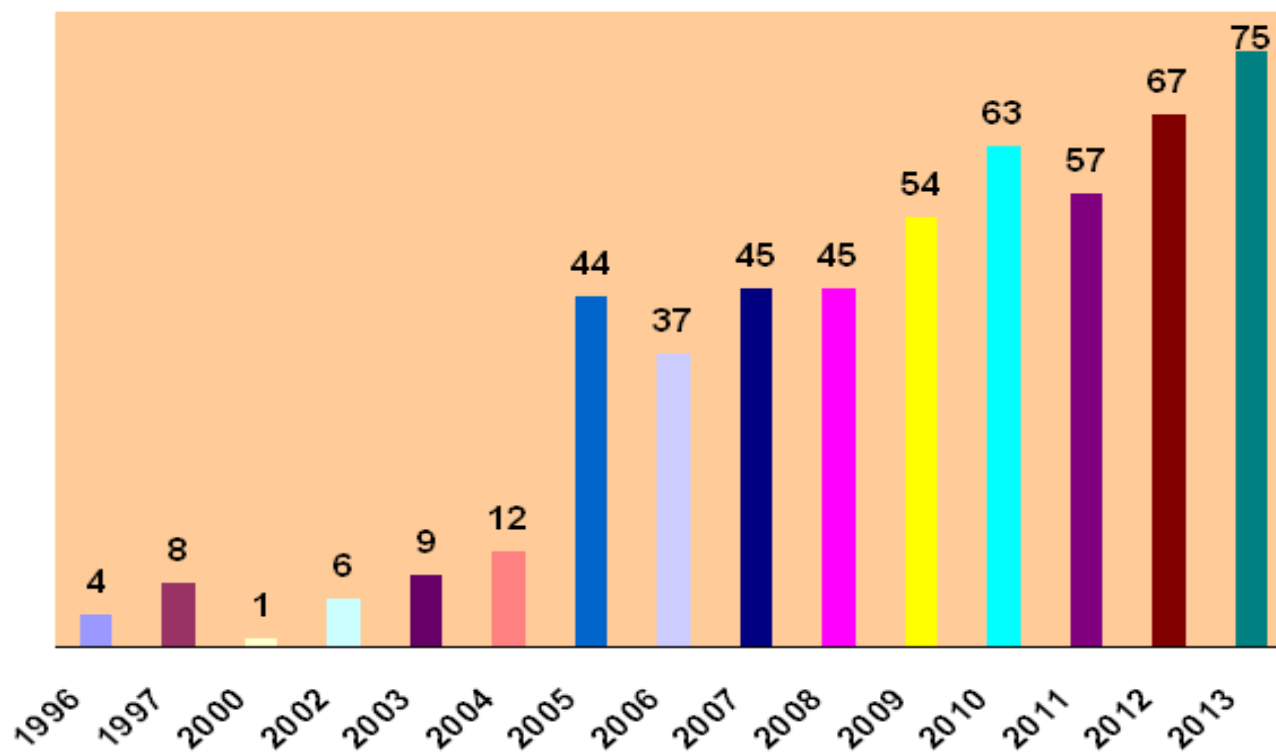
wcześniej wykłady na zamówienie:

- do II 2005 – dorywcze, możliwość zamówienia oficjalnie nie ogłoszona
- III 2005 – IX 2011 - możliwość zamówienia oficjalnie nie ogłoszona, ale praktykowana (pre-*Ars Quaerendi Plus*)

Ile szkoleń odbyło się od 1996?

łącznie: 527

w poszczególnych latach:

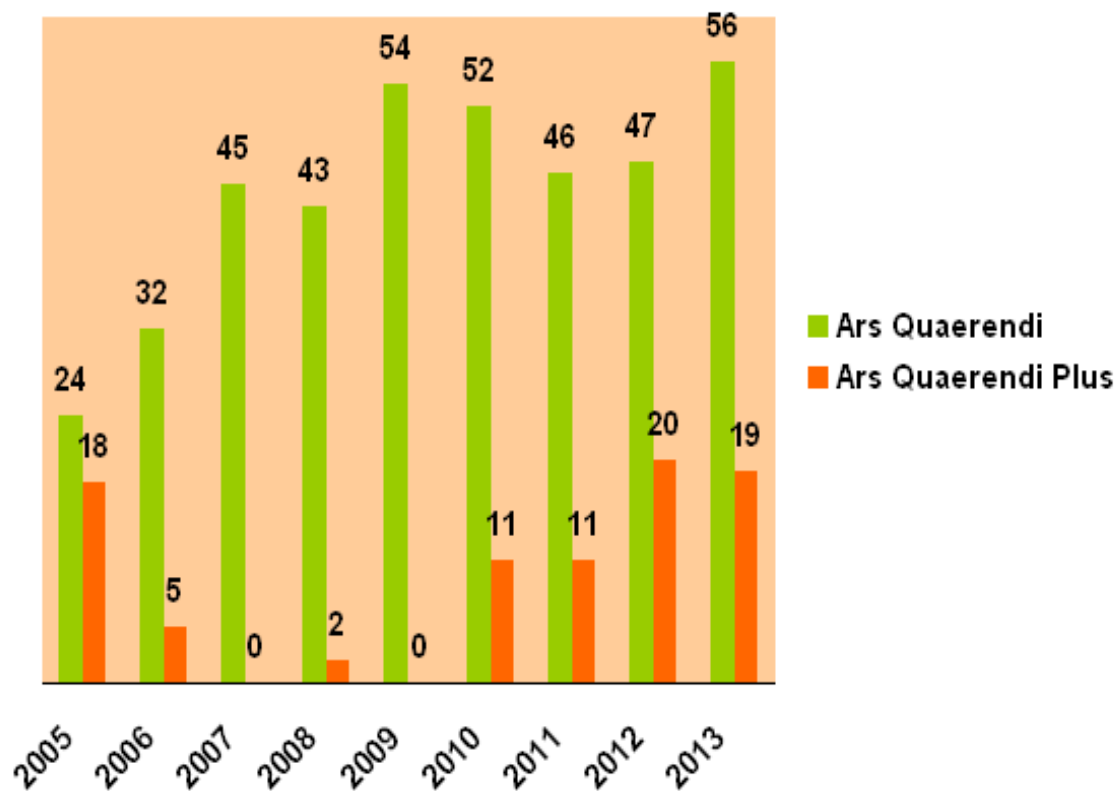
Ile szkoleń *Ars Quaerendi* oraz *Ars Quaerendi Plus* (+pre-Ars Quaerendi Plus) odbyło się od 2005?

razem:

399 - AQ

86 – AQ Plus

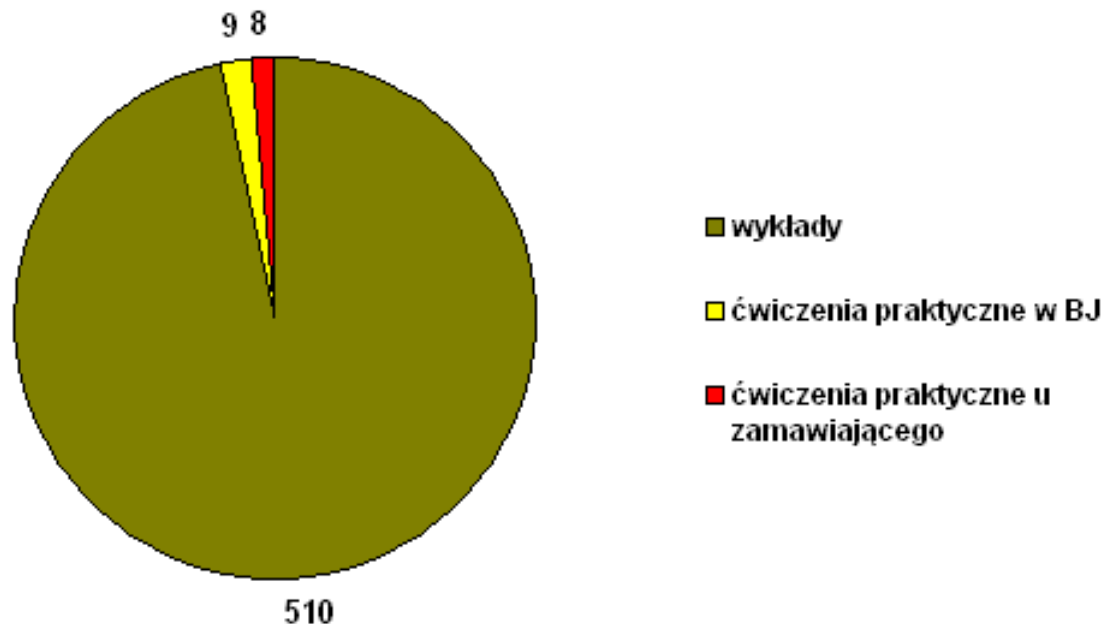

485

Jakie formy miały / mają szkolenia?

- ❑ przeważnie **wyklady / pokazy** – 96,8% (510 szkoleń)
- ❑ rzadko **ćwiczenia praktyczne**:
  - przy kilku komputerach w Czytelni Informacji Naukowej **BJ** – 1,7% (dla studentów polonistyki UJ – 9 szkoleń: 3 w 2003, 6 w 2004)
  - przy własnych laptopach słuchaczy, **w sali zamawiającego** – 1,5% (dla doktorantów Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ - 8 szkoleń: 4 w 2012, 4 w 2013)

Czego nauczyliśmy przed III 2005?

wykłady prowadzone do II 2005:

☐ **tematycznie jednorodne:**

- Bibliograficzne bazy danych Biblioteki Narodowej (na płytkach CD-ROM, potem także online) – 16 szkoleń
- Komputerowy Katalog Zbiorów Bibliotek UJ (KKZBUJ) – 5 szkoleń
- Zagraniczne bazy danych (na płytkach CD-ROM, potem także online, dostępne w BJ, potem także w UJ) – 5 szkoleń
- Teatr w Internecie – 2 szkolenia
- Jak się opracowuje bibliografię osobową (m.in. na podstawie źródeł elektronicznych) – 1 szkolenie

☐ **tematycznie mieszane:**

- Komputerowy Katalog Zbiorów Bibliotek UJ oraz zagraniczne bazy danych – 4 szkolenia
- Bibliograficzne bazy danych Biblioteki Narodowej oraz Komputerowy Katalog Zbiorów Bibliotek UJ – 4 szkolenia
- Bibliograficzne bazy danych Biblioteki Narodowej oraz zagraniczne bazy danych – 2 szkolenia
- Źródła informacji z danej dziedziny (m.in. elektroniczne) – 1 szkolenie

Czego nauczyliśmy / uczyliśmy w ramach *Ars Quaerendi*?

wykłady prowadzone bez przerwy od III 2005:

- Katalogi Biblioteki Jagiellońskiej dostępne w Internecie (Komputerowy Katalog Zbiorów Bibliotek UJ, Katalog Podstawowy druków wydanych do 1949 r., tzw. Stary Katalog)
- Bibliograficzne bazy danych Biblioteki Narodowej dostępne w Internecie
- Polskie bibliografie i informatory w Internecie
- Zagraniczne bazy danych online dostępne w UJ
- Strategie wyszukiwania

Czego uczyliśmy / uczyliśmy w ramach *Ars Quaerendi?* (cd.)

wykłady, które pojawiły się później:

- ❑ Język haseł przedmiotowych KABA – od X 2006 do XII 2009, od I 2010 przekształcony w wykład:
  - Wyszukiwanie tematyczne w KKZBUJ - w poszczególnych miesiącach następujące tematy szczegółowe:
    - Ogólne zasady wyszukiwania
    - Wyszukiwanie tematyczne z dziedziny filologii
    - Wyszukiwanie tematyczne z dziedziny filozofii i religii
    - Wyszukiwanie tematyczne z dziedziny geografii i turystyki
    - Wyszukiwanie tematyczne z dziedziny historii

wykład zorganizowany z inicjatywy koleżanek z ówczesnego Oddziału Opracowania Przedmiotowego Druków Zwartych Nowych

Czego uczyliśmy /uczymy w ramach *Ars Quaerendi?* (cd.)

wykłady, które pojawiły się później (cd.):

- ❑ Wyszukiwanie informacji w Internecie – od I 2007 do V 2010 (w X 2007 zmiana tytułu na: Wyszukiwanie informacji w Internecie: dla początkujących)
wykład zorganizowany w wyniku lektury ankiet, przeprowadzonych wśród słuchaczy wykładów od III 2005 do V 2006
- ❑ Wyszukiwanie informacji w Internecie: dla zaawansowanych – od I 2008 do V 2010

Od X 2010 w miejsce powyższych wykładów zorganizowano wykład:

- ❑ Zasoby regionalne, edukacyjne i dziedzictwa narodowego w bibliotekach cyfrowych – od X 2010 do XII 2011, przekształcony w wykład:
- ❑ Wprowadzenie do wyszukiwania zasobów w bibliotekach cyfrowych – od I 2012

Czego uczyliśmy / uczyjemy w ramach *Ars Quaerendi Plus*?

- ❑ wykłady standardowego cyklu *Ars Quaerendi*
- ❑ wykłady na dodatkowe tematy:
  - Strategie wyszukiwania piśmiennictwa z dziedziny **edytorstwa**
  - Strategie wyszukiwania piśmiennictwa z dziedziny filologii obcych (**anglistyka, iberystyka, italianistyka, rusycystyka**)
  - Strategie wyszukiwania piśmiennictwa z dziedziny **geografii**
  - Strategie wyszukiwania piśmiennictwa z dziedziny **geologii**
  - Strategie wyszukiwania piśmiennictwa z dziedziny **polonistyki**
  - Strategie wyszukiwania piśmiennictwa z dziedziny **prawa własności intelektualnej**
  - Strategie wyszukiwania piśmiennictwa z dziedziny **socjologii**
  - Strategie wyszukiwania piśmiennictwa z dziedziny **wiedzy o teatrze**
  - Wyszukiwanie cytowań publikacji naukowych

Czego uczyliśmy / uczyimy w ramach *Ars Quaerendi Plus?* (cd.)

możliwe zamówienie wykładu na inne tematy

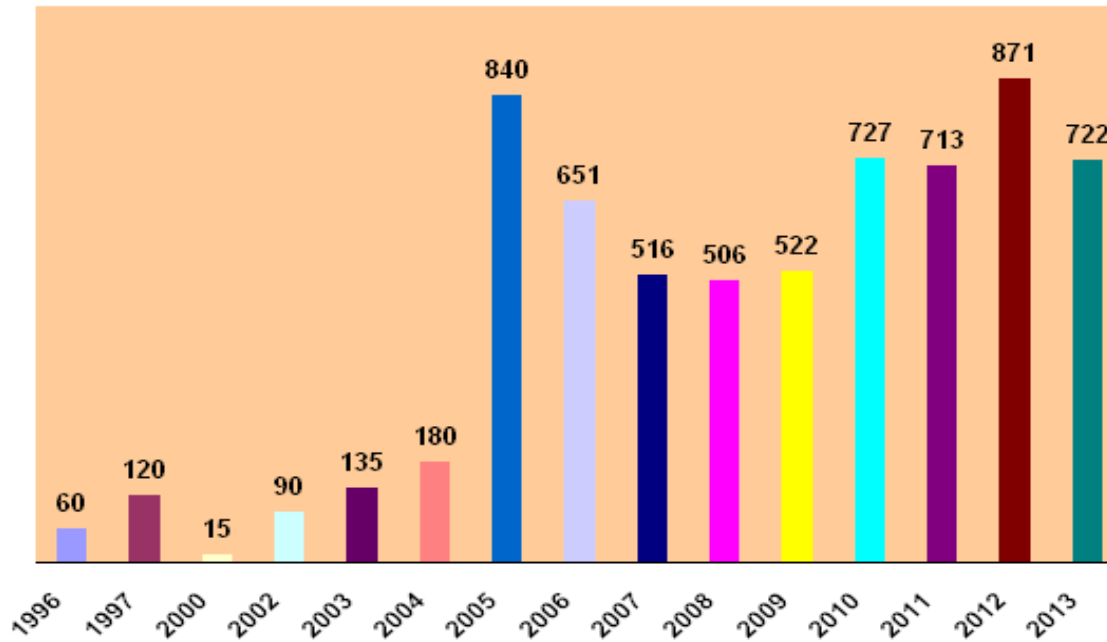
potrzeba ok. 3 tygodni na przygotowanie wykładu odpowiednio do potrzeb słuchaczy,
m.in. na:

- zapoznanie się z opisem przedmiotu, sylabusem w USOSWeb
- przygotowanie prezentacji PowerPoint
- przygotowanie ulotek

Kogo szkoliliśmy? - Ile osób wzięło udział w szkoleniach od 1996?

łącznie: 6668

w poszczególnych latach:

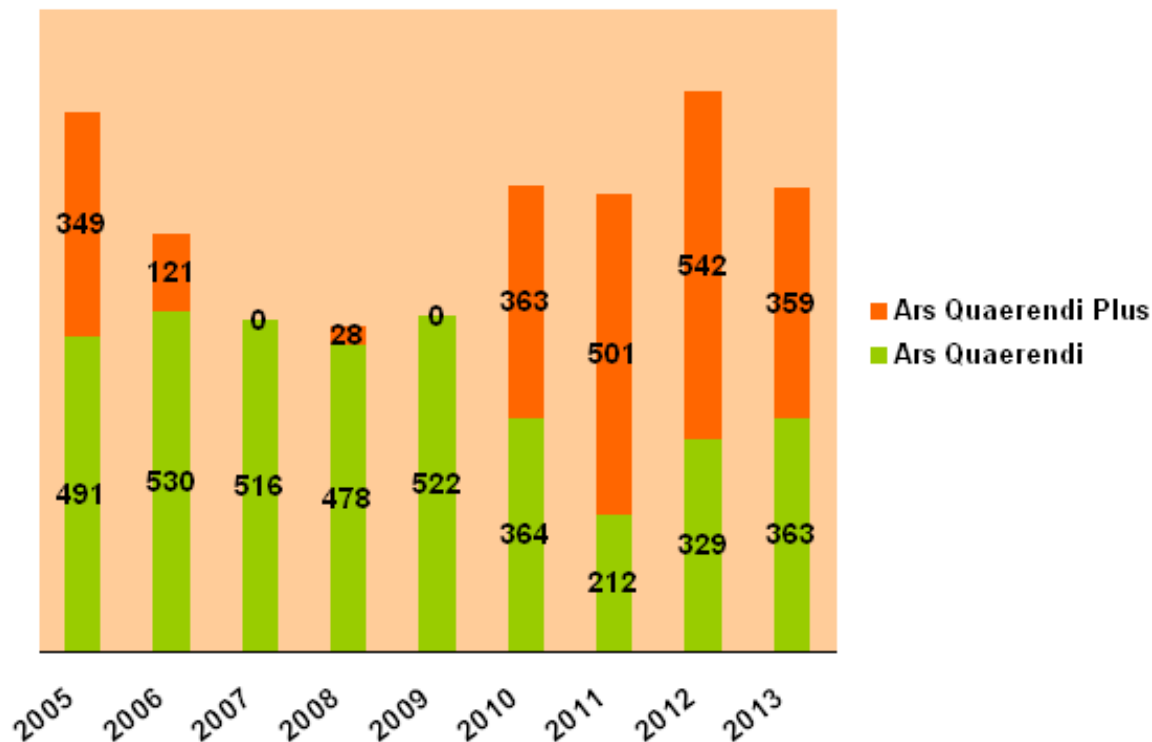
Kogo szkoliliśmy? (cd.) - Ile osób wzięło udział w *Ars Quaerendi* oraz *Ars Quaerendi Plus* (pre-*Ars Quaerendi Plus*)?

razem:

3805 – AQ

2263 – AQ Plus

6068

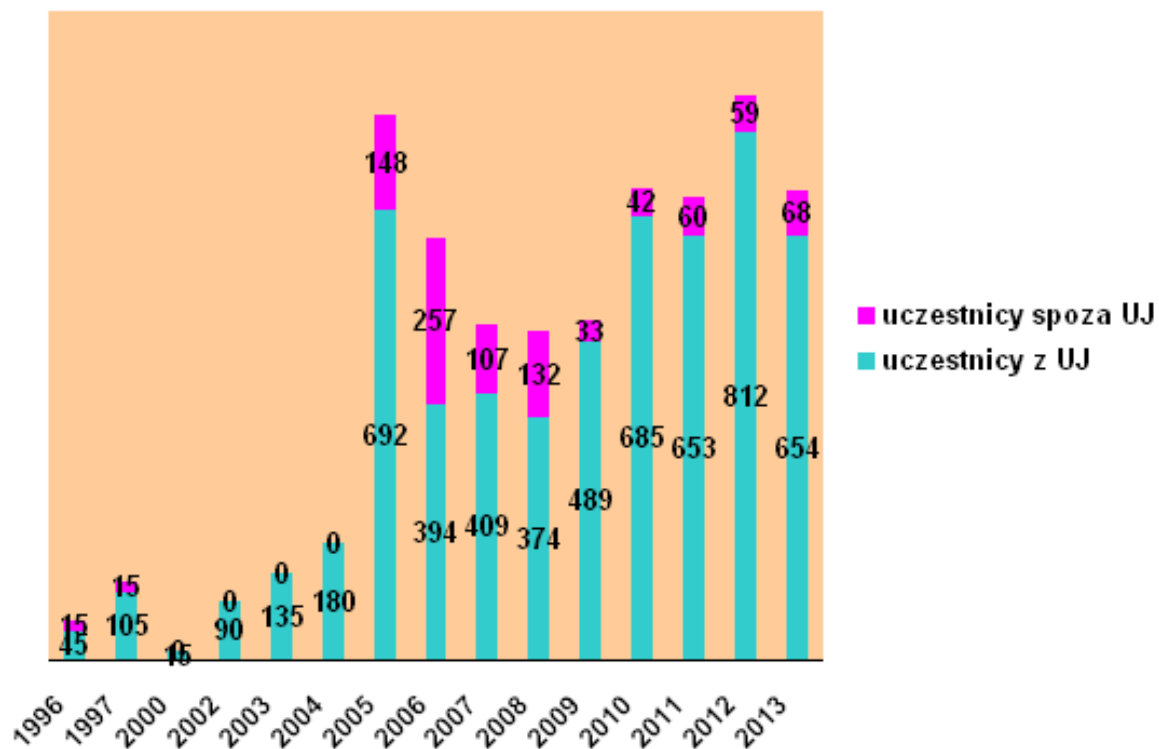
Kogo szkoliliśmy? (cd.) – Skąd pochodzili uczestnicy szkoleń?

razem:

5732 – z UJ (86%)

936 – spoza UJ (14%)

6668 (100%)

Kogo szkoliliśmy / szkolimy? (cd.)

bibliotekarzy:

- BJ
- bibliotek instytutowych UJ
- innych bibliotek Krakowa i spoza Krakowa (np. Biblioteka PWST w Krakowie, Biblioteka Krakowskiej Akademii im. A. Frycza Modrzewskiego w Krakowie, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Krakowie, Biblioteka Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Krośnie)

studentów studiów 1., 2. i 3. stopnia:

- z UJ
- z innych uczelni Krakowa i spoza Krakowa (np. Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie, AGH, Uniwersytet Śląski w Katowicach, KUL, Wyższa Szkoła Cła i Logistyki w Warszawie, Białoruski Uniwersytet Państwowy)

pracowników instytucji naukowych i innych Krakowa i spoza Krakowa (Zasadnicza Szkoła Odzieżowa w Krakowie, Zespół Szkół Mechanicznych w Krakowie, I LO w Krakowie, Małopolski Instytut Kultury w Krakowie)

'osoby prywatne' (np. 'nauczyciel emeryt', 'rencista', 'wolny dziennikarz')

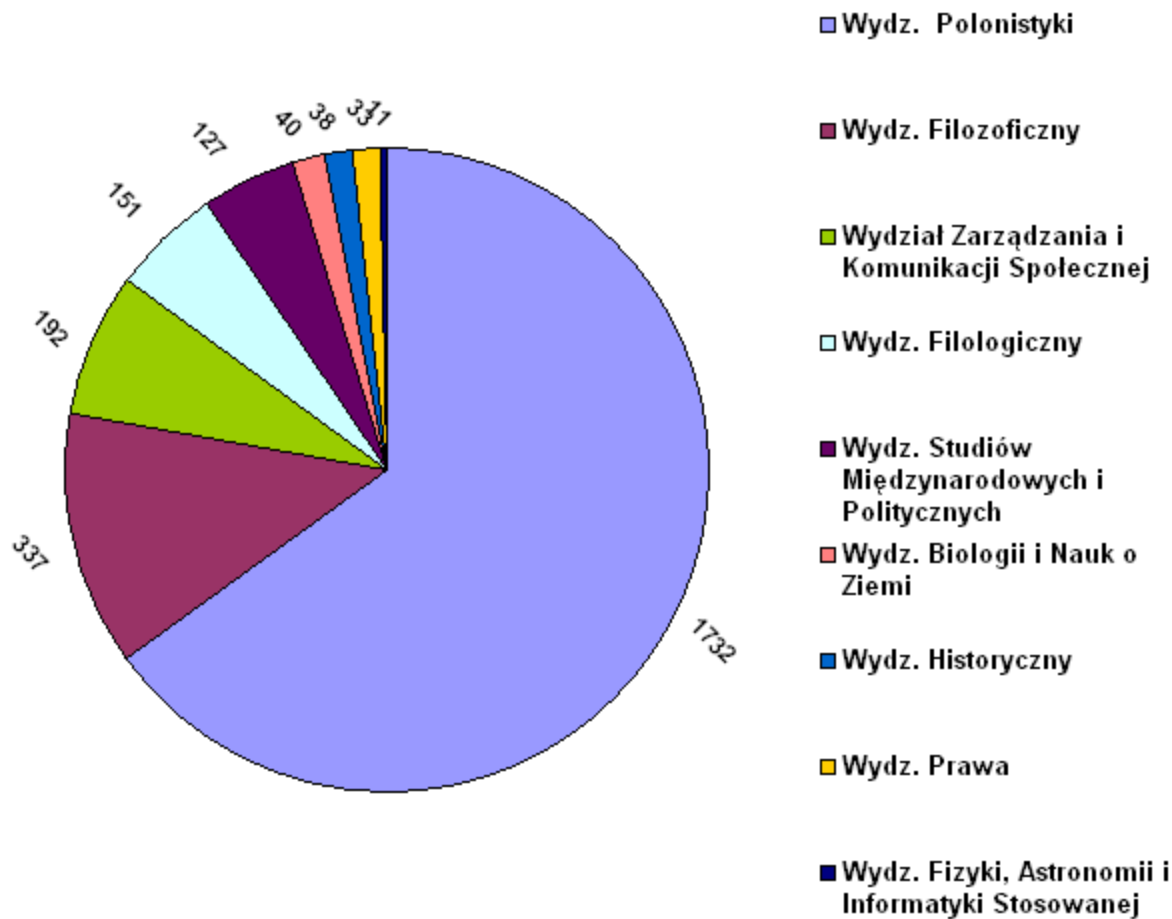
Kogo szkoliliśmy / szkolimy? (cd.) – Studenci UJ – uczestnicy szkoleń na zamówienie - według wydziałów (1996 – XII 2013)

razem:

2661 osób

uczestników

113 szkoleń

*nie uwzględniono 12 szkoleń,
dla których brak danych o wydziale

Gdzie szkoliliśmy /szkolimy?

w BJ:

- przed III 2005 - w Czytelni Bibliograficznej (od X 2001: Czytelnia Informacji Naukowej)
- od III 2005 w sali konferencyjnej nowego gmachu
- od jesieni 2013 w sali konferencyjnej starego gmachu (rzadko)

poza BJ – w miejscu zaoferowanym przez zamawiającego wykład/pokaz, warunek: odpowiedni sprzęt (komputer z dostępem do Internetu, rzutnik, ekran), np.

- w Instytucie Fizyki UJ, ul. Reymonta 4 (1 szkolenie w 2006)
- w sali Instytutu Amerykanistyki i Studiów Polonijnych UJ, Rynek Główny 34 (4 szkolenia w 2012)
- w sali Instytutu Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych UJ, ul. Jabłonowskich 5 (4 szkolenia w 2013)

Kiedy szkoliliśmy / szkolimy?

według **stałego harmonogramu** *Ars Quaerendi*:

- raz w tygodniu (dawniej wtorki, teraz środy) po 2 (czasem 3) kolejne wykłady cyklu - w godz. 10-11.30, 11.40-13.10 (13.20-14.50)
- cykl powtarzany co miesiąc od października do maja

w **terminie dogodnym dla zamawiającego** *Ars Quaerendi Plus*, możliwy:

- każdy dzień tygodnia od poniedziałku do soboty
- każda godzina – w godzinach otwarcia BJ
- jedyne ograniczenie: dostępność sali konferencyjnej oraz możliwości czasowe pracowników BJ prowadzących szkolenie

E-ksplozja e-dukacji?

zmiana **liczby tematów**:

- ❑ do II 2005 – 3 główne tematy jednorodne (+3 ich różne kombinacje)
- ❑ od III 2005:
  - AQ – w sumie lekki wzrost w stosunku do początków (z 5 do 8, potem spadek do 7)
  - AQ Plus – wzrost liczby opracowanych tematów

zmiana **liczby przeprowadzonych szkoleń**:

- ❑ wzrost od 1-12 rocznie (w okresie do II 2005) do 37-75 rocznie (w okresie od III 2005)

zmiana **liczby uczestników**:

- ❑ ogółem – wzrost od 15-180 rocznie (do II 2005) do 506-871 (od III 2005)
- ❑ AQ – raczej spadek
- ❑ AQ Plus – raczej wyżka

E-ksplzja e-dukacji? (cd.)

500-800 osób przeszkolonych rocznie wobec ponad **40000** studentów UJ – niewiele

cieszy **pozytywny oddźwięk** od zamawiających czy uczestników, np.

Pani Barbaro,

jestem bardzo wdzięczna za przygarnięcie moich studentów i tak bogaty wykład. Bardzo żałuję, że nie byłam, gdyż prezentacja wygląda wybornie, (o ileż łatwiej byłoby mi kiedyś napisać doktorat, gdybym to wiedziała, a nie musiała uczyć się metodą prób i błędów!) Dziękuję za materiały, wyślę je studentom. Mam nadzieję, że będziemy jeszcze miały okazję się spotkać. Robią Państwo kawał dobrej roboty!!!
pozdrawiam serdecznie,
Magda B.

E-ksploracja e-dukacji? (cd.)

plany na przyszłość:

- ćwiczenia praktyczne** oprócz wykładów – realizacja zależna od znalezienia sali, a przede wszystkim pieniędzy na zakup sprzętu
- materiały szkoleniowe w Internecie** – filmy instruktażowe, tutoriale itp. – realizacja zależna od znalezienia czasu (ew. pieniędzy na wynagrodzenie za pracę poza godzinami)

Dziękuję za uwagę !

I zapraszam do korzystania ze szkoleń BJ!